

Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değiştirilen 46 ncı maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ile Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 6125 sayılı Kanunla muaddel 46 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (1/186, 2/84)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-2867, 226

27 . I . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değiştirilen 46 ncı maddesinin tadiline dair Adliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 19 . I . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Türk Ceza Kanununun 46 ncı maddesinin, 9 . VII . 1953 gün ve 6123 sayılı Kanunla değiştirilmeden evvelki şeklinde, fiili işlediği vakit şuurunun veya harekâtının serbestisini selbedecek surette aklî mâlûliyeteye müptelâ olan kimseye ceza verilemeyeceği tasrih edildikten sonra, bu kimsenin serbest bırakılması tehlikeli olduğu mahkemeye takdir edilirse, hakkında muamele-i kanuniye icra edilmeye kadar muhafaza edilmek üzere ait olduğu makama teslimine, kezalik mahkemenin emredebildiği yazılı idi.

Ceza Kanununun mevki-i meriyete vaz'ına müteallik Kanunun 13 ncü maddesinde ise, muvakkaten muhafaza edilmek üzere zabıtaya teslimine ceza mahkemesince karar verilmiş olan suçlunun, cumhuriyet müddeiumumisinin müracaat ve talebi üzerine o yerdeki hukuk dairesi reisi tarafından, bilâhara tahakkuk edecek fennî lüzuma mebni serbestisini iadeye veya daimî surette tımarhanede veya ıslahhanede kalmasına karar verilebileceği gibi, talep olunduğu ve müessesesince mahzur görülmediği takdirde, işe ve muhafazasını taahhüt edecek olan ailesine teslimine dahi karar verilebileceği tasrih edilmiştir.

Fiilî işledikleri zaman akıl hastalığına müptelâ oldukları anlaşılan ve bu sebeple haklarında ceza tayin ve hüküm olunamayan kimseler hakkındaki bu tedbirlerin kâfi gelmediği ve çünkü serbest bırakılan suçlulardan bazılarının çok feci hâdiselerin vukuuna sebebiyet verdikleri müşahede edildiğinden, bu hususta esaslı tedbirlerin ittihazı lüzum ve zaruretine binaen 46 ncı maddenin, bir müessesede muhafaza ve tedavi altına alınmasına hüküm olunan suçlunun salâhı tıbben tebeyyün etse dahi, işlediği suçun mahiyetine ve istilzam ettiği cezanın nev'i ve miktarına göre muayyen müddetle müessesede kalması esasını da muhtevi olmak üzere tadili teklif edilmişti. Bu teklifin, Adliye Encümenince yapılan tetkik ve müzakeresi neticesinde; aklen tam mâlûliyet halinde suç işliyenlerden salâhı tıbben tebeyyün etmiş olanların muayyen müddetlerle müesseselerde kalmaları keyfiyeti maddenin

birinci fıkrasında kabul edilen ademi mesuliyet prensibine aykırı görülmüş, diğer taraftan suçluların tamamiyle salâh kesbetmeden cemiyet içerisine karışmalarındaki mahzur da göz önünde tutularak madde bugünkü şekline ifrağ olunmuş ve Büyük Millet Meclisi Umumi Heyetince de o suretle kabul buyurularak 9 . VII . 1953 tarihinde (6123) numara ile kanuniyet kesbetmiştir.

Filhakika madde hükmüne göre, fiili işlediği zaman şuurunu veya harekâtının serbestisini tamamen kaldıracak surette akıl mâlûliyetine müptelâ olması hasebiyle mahkemece muhafaza ve tedavi altına alınmasına hüküm olunan kimsenin serbest bırakılması, muhafaza ve tedavinin icra kılındığı müessesenin mesul hekimliğince :

1. Salâhın tıbben tebeyyün ettiğine,

2. Ve mâlûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığına, dair verilecek raporla ancak mümkündür.

Aynı zamanda vücudu lâzımgelen bu iki şarttan birincisinin tahakkuku birçok hallerde mümkün olduğu, ancak normal bir kimsenin ilerde akıl hastalığına tutularak bir suç işlemesi ihtimalinin bulunup bulunmadığı nasıl ki evvelden tâyin edilemezse, bilâkis şifası tıbben tebeyyün eden bir akıl hastasının da, mâlûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığını aynı veçhile tesbit ve tâyinine tıbben ve fennen imkân olmadığı, bu mevzuda salâhiyetli ilim ve tıp müesseselerimizin katî mütalâa ve raporlarından anlaşılmıştır.

Şu hale göre, tedavi neticesinde şifası tıbben tebeyyün eden kimse, ilerde hastalığın nüksederek yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığı yolunda rapor istihsalinin imkânsızlığı karşısında ilâni-haye müessesede kalacaktır. Adalet ve nasfet kaideleriyle ve şahsi hürriyetinin himayesine mütaallik mevzuat hükümleriyle telifi kabil olmıyan bu mahzuru bertaraf etmek mülâhazasıyla madde tadilât icrasına lüzum görülmüş ve bu maksatla, tatbik kabiliyeti bulunmadığı katîyetle anlaşılan (malûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığına) kaydı maddeden çıkarılmıştır.

Bu münasebetle de :

1. Maddedeki (şuurunun) kelimesi (şuurunu) olarak düzeltilmiştir.

2. Birinci fıkranın sonunda (..... hükmolunur.) cümlesi kullanılmıştır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 253 nü maddesinde tarif olunduğu veçhile; beraet, mahkûmiyet ve âmme dâvasının düşürülmesi gibi ancak, duruşma neticesinde ve dâvanın esasına mütaallik olarak ittihaz olunan kararlar için adli bir istilâh olarak kabul edilen (hüküm) tâbirinin, bu mahiyeti haiz olmıyan ve sadece kazai bir tedbirden ibaret bulunan muhafaza ve tedavi altına alınma keyfiyetinde kullanılması teknik bakımdan yerinde bulunmamış, bu sebeple maddedeki (..... hükmolunur.) cümle yerine (..... karar verilir.) cümlesi yazılmıştır.

3. Hastalık, tahkikatın her hangi bir safhasında anlaşılabilir. Bu itibarla, maznunun muhafaza ve tedavi altına alınmasına hazırlık tahkikatında sulh hâkimi, ilk tahkikatta sorgu hâkimi ve son tahkikatta vazifeli mahkemece karar verilmesi uygun görülerek bu cihet maddede açıklanmıştır.

4. Şifanın tıbben tebeyyün ettiğine dair olan raporun yalnız bir tabip tarafından değil, muhafaza ve tedavinin icra kılındığı müessesenin heyeti sıhhiyesince tanzimi, muamelenin selâmeti noktasından daha isabetli bulunmuş ve bu husus da maddede tasrih edilmiştir.

Ayrıca; metindeki (salâh) tâbiri yerine, tam tedavi ifade eden ve tıbbi bir mâna taşıyan (şifa) istilâhı konmuştur.

Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla muaddel 46 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/84)

10 . I . 1955

T. B. M. M. Riyasetine

T. C. Kanununun 6123 sayılı Kanunla muaddel 46 ncı maddesinin tadilini mutazammın teklif ve gerekçe ekli olarak sunulmuştur. Geređinin icrasına emirlerini rica ederim. Saygılarımla.

Trabzon
M. Goloğlu

ESBABI MUCİBE

T. C. Kanununun 6123 sayılı Kanunla muaddel 46 ncı maddesinin tatbikine imkân olmadığı 20 . XII . 1954 günlü celsede, bu hususa dair sual takririm üzerine cereyan eden müzakerelerle anlaşılmıştır. Aynı celsede konuşan Adliye Vekili hattâ bu maddenin tadili için hazırlanan tasarının B. M. Meclisine takim edildiğini de bildirmiştir. Ancak bu beyana rağmen böyle bir tasarının B. M. Meclisine verilmediği anlaşıldığından, akıllanmış olmalarına rağmen deli diye akıl hastanelerindeki vatandaşların daha fazla hürriyetten mahrum kalmamaları için böyle bir tadil teklifinin tarafımızdan verilmesine zaruret hâsıl oldu.

**TRABZON MEBUSU MAHMUT GOLOĞLU'
NUN TEKLİFİ**

Kanun teklifi

1. — T. C. K. 6123 sayılı Kanunla muaddel 46 ncı maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Fiili işlediği zaman şuurunun veya harekâtının serbestisini tamamen kaldıracak surette akıl mâlûliyetine müptelâ olan kimseye ceza verilemez. Ancak, bu şahsın, salâhın tibben tebeyyün etmesine kadar, tedavi ve muhafaza altına alınmasına hüküm olunur.

Şu kadar ki, muhafaza altında kalması için hüküm olunacak müddet o fiile terekübedecek

cezanın yarısından az olamaz.

Bu gibi şahıslar, muhafaza altında kalma müddetinin hitamında, tedavinin icra kılındığı müessesenin mesul hekimliğince, salâhın tibben tebeyyün ettiğine dair verilecek rapor üzerine hükmü veren mahkemece serbest bırakılır.

2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 1/186 - 2/84

Karar No. 22

12 . II . 1955

Yüksek Reisliğe

Türk Ceza Kanununun 46 ncı maddesinin tadiline dair Başvekâletin 27 . I . 1955 tarih ve 71-2867/226 sayılı tezkeresiyle Büyük Millet Meclisi Riyasetine sunduğu kanun lâyihasıyla Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu tarafından verilen aynı kanunun aynı maddesinin tadiline ait teklifi Riyasetten encümenimize havale edilmiş olmakla aynı maddenin tadiline mütedair olan her iki lâyiha ve teklif tevhit edilmek suretiyle Hükümet temsilcilerinin de huzuru ile encümenimizce tetkik ve müzakere olundu :

Türk Ceza Kanununun 6125 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 46 ncı maddesine konulan (Muhafaza ve tedavisine hüküm olunan şahıs, muhafaza ve tedavinin icra kılındığı müessesenin mesul hekimliğince salâhı tıbben tebeyyün ettiğine ve mâlûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığına dair verilen rapor üzerine hükmü veren mahkemece serbest bırakılır) hüküm üzerine aradan geçen müddet zarfında akıl hastalığı sebebiyle suç işlemiş bulunan kimselerin muhafaza ve tedavisi için sevk edildikleri hastaneden salâhları tıbben tebeyyün etmiş olmalarına rağmen hastanelerden çıkamadıkları ve mesul hekimlerin bu insanların artık iyi olmalarına rağmen mâlûliyet sebebiyle yeniden suç işlemeleri ihtimali olmadığına dair rapor veremedikleri müşahede edilmiş bulunmaktadır. Alınan tıbbi mütalâalar muvacehesinde değil akıl sebebiyle muhafaza ve tedavi için hastaneye sevk edilip tedavisi ikmal edilmiş kimselere her gün cemiyetin türlü müesseselerinde vazife alan insanlara dahi ilerde akıl mâlûliyeti sebebiyle suç işleyemeyeceğine dair rapor vermenin tıbben mümkün olmadığı neticesine varılmış bulunmaktadır.

Bu netice mesul ve salâhiyetli kimselerin mütalâalarından anlaşılması karşısında salâhı tıbben tebeyyün eden kimselerin uzun müddet hastanelerde muhafazada kalması bir nevi hürriyetten tahdit suretiyle müddetsiz ceza verilmesi (fiili işlediği zaman şuuruna veya harekâtının

serbestisini tamamen kaldıracak surette akıl mâlûliyetine müptelâ olan kimseye ceza verilemez) şeklindeki ana prensibe de tezat teşkil ettiği görülmüş ve aklî mâlûliyeti salâh bulmuş olan kimsenin akıl hastalarına mahsus müesseselerde uzun müddet muhafazası bunların iyileşmiş aklî faaliyetlerinin yeniden bozulması gibi neticeler tevlihdettiği öğrenilmiş olduğundan Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun teklifinde yer almış bulunan «Muhafaza altında kalması için hüküm olunacak müddet o fiile terettübedecek cezanın yarısından az olamaz» fıkrası maddeden çıkarılmış ve Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 46 ncı maddesi, hükümet teklifinin tadil metninde yazılı olduğu vechile kabul edilmiş bulunmakla Umumi Heyete havale edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Adliye En. Reisi	M. Muharriri	Kâtip
Konya	Manisa	Zonguldak
H. Özyörük	Ş. Ergin	N. Kirişcioğlu
Amasya	Antalya	Aydın
İ. Olgaç	E. Karan	N. Geveci
Aydın	Balıkesir	Burdur
C. Ülkü	V. Asena	B. Kayaalp
Çoruh	Çorum	Denizli
M. Önal	M. K. Biberöglü	İ. Hadımlıoğlu
Diyarbakır		Erzincan
M. H. Ünal		S. Perinçek
İmzada bulunamadı		
Erzurum		Eskişehir
H. Ş. İnce		H. Sezen
Gümüşane		İzmir
H. Tokdemir		A. Güngören
İmzada bulunamadı		
Kayseri	Kırşehir	Kocaeli
O. N. Deniz	M. Mahmudoğlu	S. Dinçer
Konya		Konya
Söz hakkım mahfuzdur		T. F. Baran
H. Aydın		

Konya
M. Obuz

Maras
M. Özsoy
İmzada bulunamadı

Muğla
N. Özsan
İmzada bulunamadı

Samsun
R. O. Gümüoğlu
İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla de-
ğiştirilen 46 ncı maddesinin tadiline dair kanun
lâyihası*

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değiştirilen 46 ncı maddesi aşağıda yazılı şekilde tadil olunmuştur.

Madde 46. — Fiili işlediği zaman şuurunu veya harekâtının serbestisini tamamen kaldıracak surette akıl mâlûliyetine müptelâ olan kimseye ceza verilemez. Ancak, bu şahsın muhafaza ve tedavi altına alınmasına hazırlık tahkikatında sulh hâkimi, ilk tahkikatta sorgu hâkimi ve son tahkikatta vazifeli mahkeme tarafından karar verilir.

Muhafaza ve tedavi altında bulundurmak müddetle mukayyet değildir. Şukadar ki, muhafaza ve tedavisine karar verilen şahıs, muhafaza ve tedavinin iera kılındığı müessesenin heyeti sıhhiyesince, şifanın tıbben tebeyyün ettiğine dair verilen rapor üzerine, kararı veren hâkim veya mahkemece serbest bırakılır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'îdir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye Vekili memurdur.

19 . I . 1955

Başvekil A. Menderes	Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı F. R. Zorlu Devlet Vekili O. Kapani Millî Müdafaa Vekili E. Menderes Hariciye Vekili F. Köprülü Maarif Vekili C. Yardımcı İktisat ve Ticaret Vekili S. Yırcalı G. ve İnhisarlar Vekili E. Kalafat Münakalât Vekili M. Çavuşoğlu İşletmeler Vekili S. Ağaoglu
Devlet Vekili Dr. M. Sarol Adliye Vekili O. Ş. Çiçekdağ Dahiliye Vekili N. Gedik Maliye Vekili H. Polatkan Nafia Vekili K. Zeytinoglu Sıh. ve İç. Mv. Vekili Dr. B. Uz Ziraat Vekili N. Ökmen Çalışma Vekili H. Erkmen	